

TARKASTUSRAPORTTI
KATANPÄÄN LINNAKESAARI

Kustavi

METSÄHALLITUS

Metsähallitus 2009
Mia Puotunen

KATANPÄÄN RAKENNUSKANNAN TARKASTUS 24.11.2009

Arvot

Katanpään linnake on Venäjän Suomenlahdelle rakentaman Pietari Suuren merilinnoitusketjun pohjoisin osa. Suurin osa sen alkuaan paristakymmenestä sotilasrakennuksesta on säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan ja ne muodostavat Lypyrin saaren Katanpään niemekkeelle yhtenäisen puurakennusten miljöö.

Katanpää on nostettu Museoviraston uudessa listauksessa (VAT / rakennettu kulttuuriympäristö, 2009) valtakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi.

Kuvaus

Katanpään linnake on Venäjän Suomenlahdelle rakentaman Pietari Suuren merilinnoitusketjun pohjoisin osa. Suurin osa sen alkuaan paristakymmenestä sotilasrakennuksesta on säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan ja ne muodostavat Lypyrin saaren Katanpään niemekkeelle yhtenäisen puurakennusten miljöö.

Ensimmäisen maailmansodan aikana rakennettu Katanpään linnake sijaitsee Kustavin ulkosaaristossa. Saari on kivivallin suojaama ja kivivallien sisäpuolella on kivetty tie. Linnakkeen rakennuskanta koostuu kasarmirakennuksista ja puisesta vesitornista. Rakennusten pohjakaavat noudattavat venäläisten sotilasrakennusten yleistä tyyppiä. Alkuperäisinä säilyneet julkisivut ovat poikkeuksellisen koristeellisia panelointineen ja listoituksineen. Myös rakennusten sisätilat ovat varsin hyvin säilyneet.

Käytöstä jääneet kaksi betonoitua tykkipatteria bunkkereineen ja niille johtavat mukulakivetyt luonnonkivin pengerrytetyt tykkitiet ovat muinaismuistolain rauhoittamia historiallisen ajan kiinteitä muinaisjäännöksiä. Pattereiden rakenne poikkeaa muista Pietari Suuren merilinnoituksen varustuksista.

Historia

Krimin sodan aikaan 1850-luvulla Venäjä sijoitti Lypyrtiin Kronstadtista Hankoon ulottuvan optisen lennättimen aseman, joka korvattiin 1914 ajanmukaisella lennätinlaitteella rakennelmiseen. Katanpään linnoitustyöt käynnistyivät ensimmäisen maailmansodan aikana 1914, kun Venäjä rakensi Suomeen meri- ja maalinnoitusketjun torjuakseen Preussin oletetun hyökkäyksen. Katanpäähän rakennettiin kaksi betonoitua tykkipatteria sekä vuoteen 1916 mennessä pieni varuskunta. Tämän Pietarin Suuren mukaan nimetyn linnoitusketjun rakentaminen päättyi Venäjän vallankumoukseen.

Kuntoarviot

1. Polttoainevarasto

Pulpettikattoinen, puurunkoinen ja vaakaponttilaudoituksella vuorattu varasto rannan tuntumassa. Ikkunat on laitettu umpeen levyillä jotka toimivat opasteen ja ilmoitusten pohjina.

Räystäslautojen muutosahaus vielä näkyvissä.

Alimmat rakenteet osin maan alla, mikä on synnyttänyt jo vaurioita alimpiin rakenteisiin varsinkin takaseinällä. Vaurioita on voinut myös aiheuttaa katolta valuva ja maasta seinille roiskuva vesi.

Yleisilme kulunut ja hieman epäsiisti.

2. Santarmien talo ja varasto

Rakennus on valmistunut 1916. Hirsirunkoinen, kivijalalle perustettu, satulakattoinen ja vaihtelevalla ponttilaudoituksella vuorattu rakennus.

Ulkoikkunoiden kunnostus on tarpeellinen. Ikkunoiden alla olevan hirsikerran kunto on tarkastettava.

Ulkolaudoitus on pääasiassa hyvässä kunnossa. Maalaus ja lahojen osien vaihto on tarpeen lähivuosina.

Katon kuntoa on seurattava.

Rännit ja juoksut ovat ehjät, mutta liian pienet johtaakseen sadeveden tehokkaasti pois.

Rännit pitää tyhjentää ennen talvea!

Varaston alimmat puurakenteet kaipaavat paikoin uusimista. Maan kosteus vaurioittaa alimpia puuosia.

Maalaus tarpeen jossain vaiheessa

3. Vesitorni

Vesitorni on valmistunut 1916. Kiville perustettu ja hirsirunkoinen rakennus on vuorattu vaihtelevalla ponttilaidoituksella.

Sisäänkäynnin ja portaiden kohdalla on seinässä lahovaurioita, sillä portaat ovat uittaneet vettä rakenteisiin.

Alapohjan kunto on tarkistettava. Alkuperäisen puulattian päälle on tehty betonivalu (?)

Tornin parveke on romahtamassa ja tornin seinissä on havaittavia kosteusvaurioita. Tornin ikkunat ovat tippumassa. Torniosa vaatii pikaisia toimenpiteitä suurempien tuhojen estämiseksi.

4. Kahvila / ruokala

Entinen pesula ja 1950-luvulta lähtien ruokalana toiminut rakennus on valmistunut 1916. Se on hirsirunkoinen ja vuorattu vaihtelevalla ponttilaidoituksella. Viimeisin ulkomaalaus vuodelta 2008.

Huopakatteen kuntoa ja alapohjan rakenteiden kunto on tarkistettava.

Rännit ovat liian pienet. Ne on puhdistettava ennen talvea!

Ikkunat ovat huonossa kunnossa ja vaativat kunnostusta erityisesti ulkopuolisten ikkunoiden osalta. Myös sisäikkunoissa on ongelmia mm. niiden toimivuudessa. Ikkunoiden alapuolisen hirsikerran kunto on tarkistettava.

5. Upseeritalo ja varasto

Rakennus on hirsirunkoinen vinkkelin mallinen rakennus, jonka julkisivu on vuorattu vaihtelevalla ponttilaudoituksella.

Kivijalka on paikoin huonossa kunnossa. Alapohjan kuntoa seurattava / tutkittava. Sisätiloissa oli paikoin tunkkainen tuoksu. Lattioissa on muovimatot.

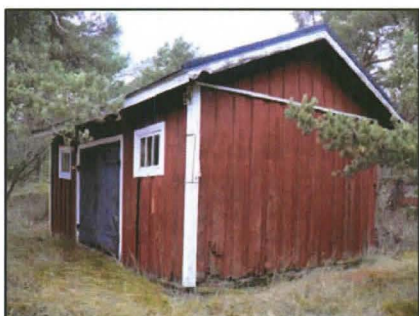
Ikkunat vaativat kunnostamista.

Eteläsivun sisäänkäynnin kohdalla ränni oli pitkään vuotanut ja vesi on aiheuttanut kosteusvaurioita puurakenteisiin. Seinä olisi syytä avata ja tarkistaa vauriot. Rikkinäinen ränni on korjattu.

Rännit ovat liian pienet. Ne on puhdistettava ennen talvea.

Varaston huopakatto on pahasti notkollaan ja alapään puuosissa on kosteusvaurioita.

6. Toimistorakennus (rakennettu alun perin sairaalaksi)

Rakennus on kaikkein huonokuntoisin.

Hirsirungossa on kosteusvaurioita.

Räystäään kautta on päässyt vettä rakenteisiin mikä on kostuttanut yläpohjan ja katto on tullut osittain alas.

7. Sauna

Saunan valettu lattia on osin pettänyt.

Kattokannakkeissa on myös vaurioita.

8. Talli

Pyöröhirrestä rakennettu talli on kohtalaisessa kunnossa.

Kattorakenteissa on havaittavissa painumista

Yhteenveto

- kaikissa rakennuksissa on maavarainen alapohja – lattioiden ja alapohjan kunto tarkistettava
- rakennukset pääosin hirsirunkoisia (ei varastot)- ongelmakohtina ikkunoiden alapuolinen osa
- kaikki katot katettu huovalla
- yläpohjien tuuletus ei toimi, sillä lisäeristyksen yhteydessä tuuletusaukot on tukittu =>kosteutta
- kaikissa rakennuksissa on jonkin asteisia kosteusvaurioita
- rännit uusittu, mutta koko liian pieni – eivät toimi
- kaikkien rakennusten ikkunat vaativat korjauksen
- ulkovuorausta pitää kunnostaa ja ulkomaalaus uusia useiden rakennusten kohdalla

Rakennusten osalta on tehty kuntotutkimus v. 2003 (Insinööritö: Janne Lehtonen)

Muut rakenteet

Kellarit

- kaikissa pienissä kellarissa ovet ovat auki / irronneet
- kellareissa on tehty kuntotutkimus 2003 (Insinööritö: Jouni Leppälä)
- kellareiden turvallisuus on syytä tarkistaa / varmistaa

HUOMIO:

- Kunnostussuunnitelmat tehtävä mahdollisimman pian
- Kunnostustöiden priorisointi!

Katanpään muuta rakennuskantaa

Kasarmin ruokalan kellari (1916)

Sairaalan kellari (1916)

Kuntotutkimuksen jälkiä sairaalan seinässä

Ammusvarasto 1930-luku

Tykkihalli 1953

Uudempi kasarmirakennus,
Yläkasarmi 1939